

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

«___» _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління соціальною роботою в Україні

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань

1301 Соціальна робота

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність

8.13010201 «Соціальна робота»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(назва спеціалізації)

інститут, факультет
відділення

Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА	
Ідентифікаційний код 021306554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	3128
(підпис)	(прізвище, ініціали)
«___»	20.16 р.

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Управління соціальною роботою в Україні» для студентів за спеціальністю «Соціальна робота»

Розробники:

Першко Г.О., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (*Модуль 1. Менеджмент соціальної служби, Модуль 2. Управління персоналом соціальних служб*)

Фірсова І.М., викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (*Модуль 3. PR-технології у соціальній роботі*)

Лях Т.Л., кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з наукової роботи, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту людини (*укладач, загальна редакція, Модуль 4. Моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм*)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол від «30» серпня 2016 року № 8

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

 (Т.Г. Веретенко)

Розподіл годин звірено з навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини  Н.А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні»	
I. Опис предмета навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні»	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні»	9
III. Програма курсу «Управління соціальною роботою в Україні»	
Модуль 1. Менеджмент соціальної служби	12
Модуль 2. Управління персоналом соціальних служб	19
Модуль 3. PR-технології у соціальній роботі	26
Модуль 4. Моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм	38
IV. Система поточного та підсумкового контролю знань	56
V. Методи навчання	58
VI. Методичне забезпечення дисципліни	59
VII. Питання до екзамену	59
VIII. Рекомендована література	61

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вивчення навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ОКР«магістр» спеціальності: 8.13010201«Соціальна робота».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є зміст, форми та технології управління соціальною роботою в Україні.

Галузь соціальної політики – частина політики держави, яка своїми діями пом'якшує негативні наслідки індивідуальної та соціальної нерівності, соціально-економічних потрясінь у суспільстві.

Вивчення соціальних явищ і процесів здійснюються у всьому світі, тільки за допомогою досліджень і створення системи належного управління, можливо, забезпечити задоволення соціальних потреб суспільства. Саме чітка стратегія управління соціальною сферою та соціальними процесами забезпечує вирішення економічних і соціальних завдань розвитку суспільства.

Програма навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні» складається з таких модулів:

- *Модуль 1. Менеджмент соціальної служби.*
- *Модуль 2. Управління персоналом соціальних служб.*
- *Модуль 3. PR-технології у соціальній роботі.*
- *Модуль 4. Моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм.*

Метою викладання навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні» є: підвищити рівень теоретичних знань і практичних навичок в галузі управління в соціальній сфері на різних рівнях влади, умінь приймати управлінські рішення з приводу об'єктів соціальної сфери, розкрити сучасні наукові уявлення про сутність менеджменту соціальної роботи, напрямки та методи управління персоналом в соціальних службах, ознайомити студентів з базовими положеннями теорії PR-технологій у соціальній роботі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні» є:

- виробити системний підхід до професійної роботи з об'єктами соціальної сфери;
- навчити застосовувати на практиці принципи розробки та реалізації оптимальних управлінських рішень;
- відпрацювати навички розробки, реалізації та оцінки ефективності управлінських рішень у соціальній сфері;
- ознайомити зі специфікою функціонування організацій окремих соціально-значущих галузей соціальної сфери;
- сформувати уявлення про важливість МіО, навички розробки планів моніторингу і оцінки соціальних програм та проектів;
- ознайомити студентів з основними складовими процесу менеджменту

соціальної роботи;

- ознайомити студентів з основними функціями, принципами, повноваженнями менеджерів соціальних служб;
- ознайомити студентів з основними інструментами менеджменту соціальної роботи в соціальних службах;
- ознайомити студентів зі специфікою управління персоналом в соціальних службах;
- ознайомити студентів з сутністю паблік рілейшнз (PR);
- ознайомити з основними принципами та формами роботи спеціаліста по паблік рілейшнз у сфері соціальної роботи;
- навчити використовувати принципи паблік рілейшнз для досягнення бажаного результату для організації соціального профілю.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати про: основні складові процесу менеджменту соціальної роботи, форми та методи менеджменту соціальної роботи, закони управлінських відносин; організацію роботи персоналу, вимоги до управлінських рішень у соціальній службі, основні поняття та принципи управління персоналом; сучасні підходи до розуміння громади як об'єкту соціальної роботи та інституту громадянського суспільства; політико-правове регулювання роботи в громаді в Україні та за кордоном; досвід діяльності вітчизняних державних та громадських організацій, благодійних фондів з розвитку громадської активності та підтримки громадських ініціатив; механізм створення фонду громади та банку молодіжних ініціатив; стратегії діяльності соціальних працівників у громаді; методи активізації громади для вирішення її соціальних проблем та потреб; особливості планування та реалізації соціальних програм у громаді на основі оцінки її потреб; сутність PR як соціальної технології, сутність PR як комунікативної технології, особливості технологій PR в історичній ретроспективі, основні принципи роботи спеціаліста по PR у сфері соціальної роботи, основні форми роботи спеціаліста по PR у сфері соціальної роботи, критерії ефективності PR програми у сфері соціальної роботи, особливості використання принципів PR для досягнення бажаного результату організаціями соціального профілю.

вміти: моделювати програми з оцінки потреб громади, адаптувати форми і методи, які застосовують з метою активізації громади задля вирішення соціальних проблем; користуватися основними PR-технологіями у професійній діяльності соціального працівника, творчо використовувати модульні технології в реалізації PR-проектів; формулювати цілі та завдання комунікативної кампанії, добирати відповідні засоби та форми для реалізації цілей та завдань комунікативної кампанії; консультувати керівництво організації з питань побудови іміджу організації та підтримання її позитивної репутації.

Компетенції студентів

Професійно-базові:

- *управлінська* (Здатність визначати проблемні ситуації та моделювати можливі варіанти їх перетворення; впроваджувати соціальні проекти у діяльність соціальних інституцій. Готовність виявляти та використовувати в ході змін найбільш надійні методи, вибирати оптимальні шляхи і рішення, опиратися на коректні оцінки й раціонально надавати перевагу кращим із можливих альтернатив. Здатність здійснювати спостереження і контроль через добір і розстановку кадрів, розподіл обов'язків між членами команди, моніторинг і оцінювання якості роботи, координацію роботи між командами. Здатність координувати діяльність різних суб'єктів надання послуг у вирішенні завдань соціального захисту та під час роботи із конкретними випадками отримувачів послуг);
- *діагностична* (Вміння визначати та оцінювати актуальні соціальні проблеми, прогнозувати наступні зміни і впливи на соціальні об'єкти, визначати шляхи подолання проблем. Вміти організовувати та координувати партнерство й взаємодію з іншими соціальними інституціями, громадськими організаціями, залучення їх для проведення оцінки потреб особи та сім'ї. Готовність здійснювати моніторинг і оцінку ефективності окремих втручань та програм. Вміння готувати рекомендації для прийняття управлінських рішень та соціального проектування в умовах, коли дослідницьке завдання важко піддається формалізації);
- *технологічна* (Здатність здійснювати ефективний моніторинг та оцінку впровадження технологій);
- *правозахисна* (Вміння оцінювати проекти нормативно-правових актів, соціальні проекти і програми на предмет їх відповідності законним інтересам громадян і надавати висновок про доцільність та допустимість їх реалізації).

Професійно-спеціальні:

- *розуміння економічних основ соціальної роботи* (Вміння організовувати економічну діяльність соціальних установ та здійснювати економічний та фінансовий аналіз діяльності соціальних установ. Готовність до здійснення на підприємствах, в установах, організаціях, незалежно від форми власності перевірки правильності заповнення і видачі документів, пов'язаних із нарахуванням та виплатою доходів і майновим станом, що враховується під час визначення права на отримання державної соціальної допомоги та обчислення її розміру);
- *володіння методикою соціологічного дослідження та методами статистики* (Оперування основними методами та техніками соціологічних досліджень, методами статистики; розуміння суспільних пріоритетів, соціальних процесів та суспільних відносин; здатність до проектування соціологічних досліджень, аналізу та інтерпретації їх результатів, використання у практичній діяльності).

Програмні результати навчання: готовність до здійснення підготовки аналітичних, науково-дослідницьких робіт у галузі соціальної політики; розуміння суспільних пріоритетів, соціальних процесів та суспільних відносин; здатність до проектування соціологічних досліджень, аналізу та інтерпретації їх результатів, використання у практичній діяльності; здатність здійснювати менеджмент у соціальній сфері; вміння здійснювати соціальну експертизу, готувати рекомендації для прийняття управлінських рішень та соціального проектування в умовах, коли дослідницьке завдання важко піддається формалізації; здатність знаходити організаційно-управлінські рішення в нестандартних ситуаціях та відповідати за ці рішення; здатність до лідерства та командної роботи; здатність продемонструвати на базовому рівні володіння комплексом PR-технологій у роботі організації соціального профелю; здатність впроваджувати інновації у власній професійній діяльності, генерувати нові ідеї, шукати варіанти нестандартного розв'язання професійних завдань, розробляти та запроваджувати інновації у професійній діяльності, використовувати новітні інформаційні технології для вирішення теоретичних і практичних завдань професійної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 270 годин / 9 кредитів ECTS.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 270 год., з них 34 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, 24 год. – практичні заняття, самостійна робота – 180 год., модульний контроль – 18 год.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні» завершується *екзаменом*.

Структура програми навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні»

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 1301 Соціальна робота	нормативна	
	Напрямок підготовки: -----		
Модулів – 4	Спеціальність: 8.13010201 «Соціальна робота»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 18		6-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 270		11-12	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2	Другий магістерський рік	34 год.	
		Практичні, семінарські	
		38 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		180 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		Екзамен 30 год.	

II. Тематичний план навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семинарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий контроль
Модуль 1 . Менеджмент соціальної служби										
Змістовний модуль1. Предмет та методи менеджменту соціальної роботи										
1.1.1	Сутність та зміст менеджменту соціальної роботи в соціальних службах	9	4	2	2			5		
1.1.2	Методологія менеджменту соціальної роботи	21	4	2	2			10		2
	Разом:	30	8	4	4			15		2
Змістовний модуль 2. Організаційно-функціональні основи менеджменту соціальної роботи										
1.2.1	Типологія менеджменту соціальної роботи в соціальних службах	14	4	2		2		10		
1.2.2	Структура менеджменту соціальної роботи	16	4	2		2		10		2
	Разом:	30	8	4		4		20		2
	ВСЬОГО:	60	16	8	4	4		40		4
Модуль 2. Управління персоналом соціальних служб										
Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти вивчення системи управління персоналом соціальних служб										
2.1.1	Зміст, напрями та методи управління персоналом в соціальній службі	14	4	2	2			10		
2.1.2	Специфіка управління персоналом в соціальних службах	16	4	2	2			10		2
	Разом:	30	8	4	4			20		2
Змістовний модуль 2. Основні засади управлінської діяльності в практиці соціальних служб										
2.2.1	Проведення супервізії персоналу соціальних служб	14	4	2		2		10		

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий контроль
2.2.2	Відбір та оцінка персоналу соціальних служб	16	4	2		2		10		2
	<i>Разом:</i>	30	8	4		4		20		2
	ВСЬОГО:	60	16	8	4	4		40		4

Модуль 3. PR-технології у соціальній роботі

Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти паблік рілейнз (PR)

3.1.1	Паблік рілейнз у соціальній сфері	14	4	2	2			10		
3.1.2	Основні напрямки PR-діяльності у соціальній роботі	11	4	2				5		2
	<i>Разом:</i>	25	6	4	2			15		2

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти паблік рілейнз (PR)

3.2.1	Формування іміджу соціальної організації	35	10	2	2	4		25		2
	<i>Разом:</i>	35	10	2	2	4		25		2
	ВСЬОГО:	60	16	6	6	4	0	40	0	4

Модуль 4. Моніторинг і оцінка соціальних проєктів і програм

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи моніторингу та оцінки

4.1.1	Поняття й принципи моніторингу та оцінки	2	2	2	0	0	0	0	0	0
4.1.2	Компоненти моніторингу та оцінки	14	2	2	0	0	0	10	0	2
	<i>Разом:</i>	16	4	4	0	0	0	10	0	2

Змістовний модуль 2. Класифікаційні ознаки й види моніторингу та оцінки

4.2.1	Підходи до класифікації моніторингу	2	2	2	0	0	0	0	0	0
4.2.2	Підходи до класифікації оцінки	24	2	2	0	0	0	20	0	2
	<i>Разом:</i>	26	4	4	0	0	0	20	0	2

Змістовний модуль 3 Практикум із моніторингу та оцінювання

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий контроль
4.3.1	Визначення, цілі та області охоплення системи МіО / <i>Аналіз оперативної структури соціального проекту / програми</i>	4	4	2	0	2	0	0	0	0
4.3.2	План збору та управління даними / <i>Визначення інформаційних потреб та очікувань зацікавлених сторін у моніторингу та оцінці / Складання плану управління даними</i>	6	6	2	0	4	0	0	0	0
4.3.3	План аналізу даних / <i>Складання плану аналізу даних</i>	2	2	0	0	2	0	0	0	0
4.3.4	Планування звітності та використання добутої інформації	2	2	0	0	2	0	0	0	0
4.3.5	Підготовка бюджету для проведення МіО	34	2	0	0	2	0	30	0	2
	<i>Разом:</i>	48	16	4	0	12	0	30	0	2
	ВСЬОГО:	90	24	12	0	12	0	60	0	6
	Разом за навчальною дисципліною:	270	72	34	14	24	0	180	0	18

ІІІ. ПРОГРАМА

Модуль 1. Менеджмент соціальної служби

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Предмет та методи менеджменту соціальної роботи»

Лекція 1. Сутність та зміст менеджменту соціальної роботи в соціальних службах (2 год.).

Визначення поняття «менеджмент». Значення менеджменту в соціальній роботі. Особливості наділення різних повноважень менеджерів. Основні критерії функцій менеджера: прийняття рішень, інструктаж співробітників, роздача вказівок, представництво організації перед третіми сторонами (функції розподілення, персоналу, представницька), перебирання на себе відповідальності. Складові процесу менеджменту соціальної роботи. Основні принципи менеджменту соціальної роботи.

***Основні поняття теми:** менеджер, менеджмент, менеджерський досвід, менеджерська логіка, менеджерська концептуальність, менеджерська практика, діалоговий стиль менеджменту.*

Семінарське заняття 1. Історія розвитку менеджменту соціальної роботи (2 год.).

Лекція 2. Методологія менеджменту соціальної роботи (2 год.).

Закони, закономірності менеджменту соціальної роботи та соціальних служб. Форми та методи менеджменту соціальної роботи. Закони управлінських відносин. Інструменти менеджменту соціальної роботи в соціальних службах.

***Основні поняття теми:** соціальна послуга, соціальна інновація, суспільна експертиза, планування, інструктування, прогнозування, моделювання, програмування, етичні правила соціальної роботи.*

Семінарське заняття 2. Сучасні підходи до розуміння менеджменту соціальної роботи (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Організаційно-функціональні основи менеджменту соціальної роботи»

Лекція 3. Типологія менеджменту соціальної роботи в соціальних службах (2 год.).

Різновиди соціального менеджменту. Програма роботи соціальної служби. Основні компоненти роботи соціальної служби. Закономірності взаємозв'язку

основних складових організації.

Основні поняття теми: програма соціальної служби, міжорганізаційні відносини, інновації, новаторство, керування змінами, стратегічні питання.

Практичне заняття 1. Здійснення порівняльної характеристики зарубіжних шкіл управління (2 год.).

Лекція 4. Структура менеджменту соціальної роботи (2 год.).

Специфіка управління закладом соціальної роботи. Управлінська праця менеджерів соціальної роботи. Професійні якості сучасного менеджера.

Основні поняття теми: контактне управління, управлінський вплив, управлінське рішення, управлінський персонал, управлінські ролі менеджерів.

Практичне заняття 2. Розробка моделі взаємозв'язку об'єктів і суб'єктів менеджменту (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Менеджмент соціальної служби»

Разом: 50 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 4 год., самостійна робота – 30 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	1		2	
Назва модуля	Предмет та методи менеджменту соціальної роботи		Організаційно-функціональні основи менеджменту соціальної роботи	
Кількість балів за модуль	54		54	
Лекції	1	2	3	4
Теми лекцій	Сутність та зміст менеджменту соціальної роботи в соціальних службах (1 бал)	Методологія менеджменту соціальної роботи (1 бал)	Типологія менеджменту соціальної роботи в соціальних службах (1 бал)	Структура менеджменту соціальної роботи (1 бал)
Теми семінарських занять	Історія розвитку менеджменту соціальної роботи (11 балів) ¹	Сучасні підходи до розуміння менеджменту соціальної роботи (11 балів)		
Теми практичних занять			Здійснення порівняльної характеристики зарубіжних шкіл управління (11 балів)	Розробка моделі взаємозв'язку об'єктів і суб'єктів менеджменту (11 балів)
Самостійна робота	5 балів		5 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль				
Розрахунок		100 балів – семестр, 108:100=1,08, Студент набрав <u>А</u> балів, Розрахунок: А: 1,08= загальна сума балів		

¹ Тут і далі – 11 балів: 1 бал – за відвідування; 10 балів – відповідь

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

«Предмет та методи менеджменту соціальної роботи»

Семінарське заняття 1. Історія розвитку менеджменту соціальної роботи (2 год.).

1. Аналіз основних етапів розвитку менеджменту.
2. Характеристика школи людських стосунків та поведінкових наук.
3. Розвиток управлінської науки в Україні.
4. Побудова систем управління.
5. Формування системних і ситуаційних підходів у менеджменті.
6. Компютеризація управлінських процесів.

Література

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 3

Семінарське заняття 2. Сучасні підходи до розуміння менеджменту соціальної роботи (2 год.).

1. Організаційно-структурний підхід до розуміння менеджменту соціальної роботи.
2. Охарактеризуйте функціональний підхід до розуміння менеджменту соціальної роботи.
3. Професійно-діяльнісний (трудовий) підхід до розуміння менеджменту соціальної роботи.
4. Характеристика гносеологічного підходу до розуміння менеджменту соціальної роботи.
5. У чому полягає навчально-освітній підхід до розуміння менеджменту соціальної роботи?

Література

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 3

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Організаційно-функціональні основи менеджменту соціальної роботи»

Практичне заняття 1. Здійснення порівняльної характеристики зарубіжних шкіл управління (2 год.).

Практичне заняття 2. Розробка моделі взаємозв'язку об'єктів і суб'єктів менеджменту (2 год.).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Сутність та зміст менеджменту соціальної роботи в соціальних службах (15 год.)

1. Проаналізуйте основні закони менеджменту соціальної роботи.
2. Здійсніть характеристику різних видів соціального менеджменту.
3. Визначте основні інструменти менеджменту соціальної роботи.

Самостійна робота 2. Типологія менеджменту соціальної роботи в соціальних службах (15 год.)

1. Виокреміть основні компоненти соціальної служби.
2. Визначте основні групи методів соціальної роботи.
3. Здійсніть розробку програми соціальної служби.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл.

Таблиця

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І		
«Предмет та методи менеджменту соціальної роботи»		
Теми 1. Сутність та зміст менеджменту соціальної роботи в соціальних службах (15 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ		

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
«Організаційно-функціональні основи менеджменту соціальної роботи»		
Тема 2. Типологія менеджменту соціальної роботи в соціальних службах (15 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування	5
<i>Разом: 30 год.</i>	<i>Разом:</i>	10

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Менеджмент соціальної служби» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Таблиця

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (4x1)	4
2.	Відвідування семінарських занять (2x1)	2
3.	Відвідування практичних занять (2x1)	2
4.	Відповідь на семінарських заняттях (10x2)	20
5.	Відповідь на практичних заняттях (10x2)	20
6.	Модульні контрольні роботи (2x25)	50
7.	Самостійна робота (2x5)	10
Максимальна кількість балів		108
100 балів – семестр $108:100=1,08$ Студент набрав <u>А</u> балів Розрахунок: $A: 1,08=$ _____ балів Оцінка за шкалою		

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських та практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної

навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Менеджмент соціальної служби».

Таблиця

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Модулі (поточне оцінювання)										ІНДЗ (есе)	Залік
Змістовний модуль І					Змістовний модуль ІІ						
54					56						
Л1-2	С1-2		МК	СР 1	Л1-2		ІІ2	СР 2	МК		
2	22		25	5	1		22	5	25	30	100 балів – семестр, 108:100=1,08, Студент набрав <u>А</u> балів, Розрахунок: А: 1,08=_____ загальна сума балів

Модуль 2. Управління персоналом соціальних служб

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Теоретичні аспекти вивчення системи управління персоналом соціальних служб»

Лекція 1. Зміст, напрями та методи управління персоналом в соціальній службі (2 год.)

Процес управління персоналом соціальних служб. Керівник соціальної служби в структурі управлінської діяльності. Організація роботи персоналу. Організаційні конфлікти. Використання моніторингових стратегій роботи. Вимоги до управлінських рішень у соціальній службі.

***Основні поняття теми:** використання трудових ресурсів, персонал, кадри, штати, управління персоналом, управління трудовими ресурсами, управлінська інфраструктура, управлінське спілкування.*

Семінарське заняття 1. Основні етапи становлення теорії управління персоналом (2 год.).

Лекція 2. Специфіка управління персоналом в соціальних службах (2 год.).

Поняття та принципи управління персоналом. Навчання та підвищення кваліфікації персоналу. Інформування та методична підтримка персоналу соціальних служб. Дотримання прав та охорона праці персоналу.

***Основні поняття теми:** механізм управління, організація системи, комплексне вирішення проблем, функціональні цілі, контактне управління, техніка кадрового регулювання, ефективний контроль.*

Семінарське заняття 2. Оптимізація управління персоналом в соціальних службах (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Основні засади управлінської діяльності в практиці соціальних служб»

Лекція 3. Проведення супервізії персоналу соціальних служб (2 год.).

Види супервізії. Зміст супервізії. Мета супервізії. Основні завдання супервізії. Наслідки ефективної супервізії. Методи, які застосовуються під час супервізії. Вимоги до супервізора та його завдання. Частота проведення супервізії. Документування супервізії.

***Основні поняття теми:** супервізійні плани, рефлексія, конфіденційність, професійна підтримка.*

Практичне заняття 1. Розробка ефективної програми навчання і розвитку персоналу соціальних служб (2 год.).

Лекція 4. Відбір та оцінка персоналу соціальних служб (2 год.).

Певні характеристики, якими має володіти персонал соціальних служб. Способи залучення персоналу до соціальної служби. Процедура відбору та призначення на посаду потенційного працівника. Збір даних про кандидата на посаду у соціальну службу. Вступний інструктаж нових працівників. Проведення атестації персоналу.

Основні поняття теми: компетентність, професіоналізм, посадова інструкція, професійні стандарти роботи.

Практичне заняття 2. Аналіз та оцінка стратегій керівництва персоналом в практиці соціальної служби (2 год.).

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Управління персоналом соціальних служб»

Разом: 50 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 4 год., практичні заняття – 4 год., самостійна робота – 30 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	1		2	
Назва модуля	Теоретичні аспекти вивчення системи управління персоналом соціальних служб		Основні засади управлінської діяльності в практиці соціальних служб	
Кількість балів за модуль	54		54	
Лекції	1	2	3	4
Теми лекцій	Зміст, напрями та методи управління персоналом в соціальній службі (1 бал)	Специфіка управління персоналом в соціальних службах (1 бал)	Проведення супервізії персоналу соціальних служб (1 бал)	Відбір та оцінка персоналу соціальних служб (1 бал)
Теми семінарських занять	Основні етапи становлення теорії управління персоналом (11 балів) ²	Оптимізація управління персоналом в соціальних службах (11 балів)		
Теми практичних занять			Розробка ефективної програми навчання і розвитку персоналу соціальних служб (11 балів)	Аналіз та оцінка стратегій керівництва персоналом в практиці соціальної служби (11 балів)
Самостійна робота	5 балів		5 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль				
Розрахунок		100 балів – семестр, 108:100=1,08, Студент набрав <u>А</u> балів, Розрахунок: А: 1,08= загальна сума балів		

² Тут і далі – 11 балів: 1 бал – за відвідування; 10 балів – відповідь

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І

«Теоретичні аспекти вивчення системи управління персоналом соціальних служб»

Семінарське заняття 1. Основні етапи становлення теорії управління персоналом (2 год.).

1. Доктрина наукової організації праці.
2. Доктрина людських відносин.
3. Провідні теорії управління 60-70 років XX сторіччя.
4. Основні ідеї, доктрини і підходи до управління персоналом 70-80 років XX сторіччя.
5. Створення теорії «Z» у 80-ті роки XX сторіччя.
6. Сутність теорії «У» в управлінні персоналом.
7. Технократичний підхід в управлінні персоналом.
8. Гуманістичний підхід в управлінні персоналом.

Література

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 3

Семінарське заняття 2. Оптимізація управління персоналом в соціальних службах (2 год.).

1. Формування колективу соціальної служби.
2. Керівництво та контроль за персоналом соціальних служб.
3. Створення комфортного психологічного клімату й творчої атмосфери.
4. Задоволення духовних й культурних потреб працівників.
5. Встановлення соціальних норм поведінки.
6. Соціальне стимулювання розвитку колективу.
7. Встановлення моральних санкцій та заохочення.
8. Соціальний захист.
9. Професійно важливі якості управлінця соціальної служби.

Література

Основна література: 1, 3, 5

Додаткова література: 1, 2, 3

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Основні засади управлінської діяльності в практиці соціальних служб»

Практичне заняття 1. Розробка ефективної програми навчання і розвитку персоналу соціальних служб (2 год.).

Практичне заняття 2. Аналіз та оцінка стратегій керівництва персоналом в практиці соціальної служби (2 год.).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Зміст, напрями та методи управління персоналом в соціальній службі (15 год.)

1. Розробка форм морального стимулювання персоналу соціальних служб.
2. Розробка заходів в соціальній службі, які сприятимуть заохоченню відкритого ділового спілкування між керівництвом та персоналом.
3. Визначити якими певними характеристиками має володіти персонал соціальної служби, а також професійними і особистісними якостями.

Самостійна робота 2. Проведення супервізії персоналу соціальних служб (15 год.)

1. Виокремити групу методів, які застосовуються при проведенні індивідуальної супервізії.
2. Визначити, які форми роботи використовують при проведенні групової супервізії.

3. Розробка рекомендацій для учасників супервізійних груп, які допоможуть зрости впевненості у професійних силах, сміливості у розв'язанні складних завдань.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл.

Таблиця

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І «Теоретичні аспекти вивчення системи управління персоналом соціальних служб»		
Теми 1. Зміст, напрями та методи управління персоналом в соціальній службі (15 год.)	Семінарське заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, залік	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ «Основні засади управлінської діяльності в практиці соціальних служб»		
Тема 2. Проведення супервізії персоналу соціальних служб (15 год.)	Практичне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, залік	5
<i>Разом: 30 год.</i>	<i>Разом:</i>	10

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Управління персоналом соціальних служб» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Таблиця

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій (4х1)	4
2.	Відвідування семінарських занять (2х1)	2
3.	Відвідування практичних занять (2х1)	2
4.	Відповідь на семінарських заняттях (10х2)	20
5.	Відповідь на практичних заняттях (10х2)	20
6.	Модульні контрольні роботи (2х25)	50
7.	Самостійна робота (2х5)	10
Максимальна кількість балів		108
100 балів – семестр $108:100=1,08$ Студент набрав <u>А</u> балів Розрахунок: $A: 1,08=$ _____ балів Оцінка за шкалою		

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських та практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; звіт, реферат, есе.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Управління персоналом соціальних служб».

Таблиця

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Модулі (поточне оцінювання)										ІНДЗ (есе)	Залік
Змістовний модуль І					Змістовний модуль ІІ						
54					56						
Л1- 2	С1- 2		МК	СР 1	Л1-2		ІІ2	СР 2	МК		100 балів – семестр, 108:100=1,08, Студент набрав <u>А</u> балів, Розрахунок: А: 1,08=_____ загальна сума балів
2	22		25	5	1		22	5	25	30	

МОДУЛЬ 3. PR-ТЕХНОЛОГІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Змістовий модуль І

Теоретичні аспекти паблік рілейшнз (PR)

Лекція 1.

Тема: Паблік рілейшнз у соціальній сфері (2 год.).

Предмет PR. Принципи, правила і функції зв'язків із громадськістю. Основні напрямки PR. PR-акція, PR-кампанія. Різноманіття визначень PR. Компоненти і параметри PR-повідомлень. Роль зв'язків з громадськістю в умовах ринкової економіки та демократичного державного устрою. Функції та завдання зв'язків з громадськістю у соціальній сфері.

Семінарське заняття 1.

Тема: PR-служби у суб'єктах соціальної сфери. Інструментарій зв'язків з громадськістю у соціальній роботі (2 год.)

Семінарське заняття 2.

Базові документи по зв'язкам з громадськістю (2 год.)

Лекція 2.

Тема: Основні напрямки PR-діяльності у соціальній роботі (2 год.)

Завоювання довіри до організації серед ключових цільових груп – влади, підприємців, діячів культури, місцевих мешканців. Організація соціальних проектів. Створення благодійних фондів та організацій. Розробка програм просування ідей. Проведення публічних акцій для залучення уваги громадськості. Просвітницька діяльність. Інформування широкого загалу про проблеми галузі. Методи досягнення громадського резонансу. Створення професійних центрів зі зв'язків з громадськістю. Забезпечення ефективних маркетингових комунікацій. Аналіз конкурентних переваг організації та засобів їх посилення.

Модульний контроль (2 год.).

Змістовий модуль II Практичні аспекти паблік рілейшнз (PR)

Лекційне заняття 3. Формування іміджу соціальної організації. Планування PR-кампанії. (2 год.)

Імідж та його природа. Основні компоненти іміджу. PR-реклама іміджу. Специфіка корпоративного іміджу. Паблік рілейшнз у корпоративному просторі. Конструювання іміджу: місія, бачення, корпоративна філософія. Історія-легенда. Корпоративні кодекси. Віртуальні персонажі. Зовнішнє оточення. Стосунки з персоналом та громадськістю як засіб формування зовнішнього та внутрішнього образу корпорації. Фірмовий стиль. Загальна логіка дій по створенню та розвитку фірмового стилю. Моніторинг, прогноз та своєчасне коректування іміджу.

PR-кампанії. Планування та розробка PR-кампанії.

Семінарське заняття 3. Особливості зв'язків з внутрішніми та зовнішніми цільовими групами (2 год.).

Практичне заняття 1-2. Використання рекламних методів у PR-діяльності соціальних організацій (4 год.).

Навчально-методична карта навчального модуля «PR-технології у соціальній роботі»

Разом: 60 год., практичні заняття – 6 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год.

Змістові модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2
Назва змістового модуля	Теоретичні аспекти паблік рілейшнз (PR)		Практичні аспекти паблік рілейшнз (PR)
Кількість балів за змістовий модуль	79 балів		99 балів
Лекції	1	2	3
Теми лекцій	Паблік рілейшнз у соціальній сфері (1 бал)	Основні напрямки PR-діяльності у соціальній роботі (1 бал)	Формування іміджу соціальної організації (1 бал)
Семінарські заняття	1	2	3
Теми семінарських занять	PR-служби у суб'єктах соціальної сфери. Інструментарій зв'язків з громадськістю у соціальній роботі (11 балів: 1-за відвідування, 10-за роботу на занятті)	Базові документи по зв'язкам з громадськістю. (11 балів: 1-за відвідування, 10-за роботу на занятті)	Особливості зв'язків з внутрішніми та зовнішніми цільовими групами (11 балів: 1-за відвідування, 10-за роботу на занятті)
Практичні заняття			1-2
Теми практичних занять			PR-діяльності соціальних організацій (22 бали: 2-за відвідування, 20-за роботу на заняттях)

Самостійна робота	<p>Підготувати аналіз однієї зі статей, присвячених висвітленню ролі інституту PR в громадському житті сучасного суспільства» (10 балів)</p> <p>Заповнити таблицю «Реклама та зв'язки з громадськістю» (5 балів)</p> <p>Підготувати інформаційне повідомлення “PR у соціальній сфері” та оформити його у вигляді презентації з використання комп'ютерної програм для створення презентацій або у вигляді інформаційного буклета (10 балів)</p>	<p>Скласти класифікатор PR-документів по встановленню та підтримці взаємовідносин із засобами масової інформації, бізнес-партнерами та внутрішньою громадськістю підприємства (5 балів)</p>	<p>Створити класифікатор носіїв реклами (з ілюстраціями) (10 балів)</p> <p>Заповнити таблицю «Переваги та недоліки розміщення рекламних матеріалів в різних ЗМІ» (5 балів)</p> <p>Опрацювати зміст нормативно-правових документів та на їх основі створити буклет-пам'ятку соціальному працівникові як рекламісту та фахівцеві в галузі PR-технологій на тему «Правові основи PR-діяльності» (10 балів)</p> <p>Скласти поетапний план організації PR-кампанії для певної соціальної організації (15 балів)</p>
ІНДЗ			
Види поточного контролю	<p>Модульна контрольна робота 1 (25 балів)</p>		<p>Модульна контрольна робота 2 (25 балів)</p>
Підсумковий контроль			
Розрахунок	<p>178:100=1,78</p> <p>Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,78=XX балів.</p>		

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I Теоретичні аспекти паблік рілейшнз (PR)

Семінарське заняття 1.

Тема: PR-служби в суб'єктах соціальної сфери. Інструментарій зв'язків з громадськістю у соціальній роботі (2 год.)

План заняття

I. Робота над питаннями:

1. Прес-служба, її діяльність та функції.
2. Головні підходи до формування прес-служби в установах соціальної сфери.
3. Структурні підрозділи по роботі з інформацією у громадських установах, неурядових організаціях, навчальних закладах.
4. Органи та служби зі зв'язків з громадськістю. Відділ преси, прес-центр, прес-аташе.
5. Прес-секретар, його посадові обов'язки. Вимоги до роботи прес-секретаря.
6. Принципи та мета PR-діяльності у соціальній сфері.

II. Перевірка виконання самостійної роботи студентів.

Рекомендована література

Основна література: 1, 2, 3, 4, 6.

Додаткова література: 1, 2, 3, 3, 6, 9.

Семінарське заняття 2.

Базові документи по зв'язкам з громадськістю (2 год.)

План заняття

I. Робота над питаннями:

1. Базові PR-документи у відносинах зі ЗМІ: прес-реліз, інформаційний лист (backgrounder), фактична довідка (fact sheet), біографія, заява для преси, прес-кіт, цікава стаття (feature), випадок з життя (case story), авторська стаття (by-liner), оглядова стаття (round-up article), інтерв'ю.

2. Прес-реліз як головний інструмент у зв'язках з громадськістю. Його складові, зовнішній вигляд, основні питання, вимоги до підготовки. Приклади прес-релізів.

3. Базові документи у спілкуванні з партнерами та клієнтами: брошура, флаєр, річний звіт.

4. Корпоративні PR-документи: корпоративні видання, корпоративні газети та журнали і т.д.

4. Загальні правила підготовки PR-текстів.

5. Медіакарта та медіалист.

7. Медіарекламування.

8. Новинні PR-заходи.

9. PR-кампанія в Інтернеті. Використання Інтернет-пошти в PR-кампанії.

II. Робота на інформаційними повідомленнями: використання індексу Фога та формули Флеша для визначення рівня складності тексту.

III. Перевірка виконання самостійної роботи студентів.

Рекомендована література

Основна література: 3, 4.

Додаткова література: 2, 9.

Семінарське заняття 3.

Особливості зв'язків з внутрішніми та зовнішніми цільовими групами (2 год.).

План заняття

I. Робота над питаннями, пов'язаними з внутрішніми цільовими групами:

1. Види опитувань громадян, характер роботи з їх результатами. Попередні опитування як засіб ефективного виявлення та вирішення соціальних проблем.

2. Скарги як джерело оперативної інформації. Методи роботи зі скаргами.

3. Аналіз судових рішень з цивільних справ.

4. Листи громадян до засобів масової інформації, їх використання в соціальній роботі.

5. Інформація у соціальних мережах, її специфічність та особливості користування.

6. Індивідуальні та колективні звернення громадян, їх розглядання у органах державного управління та реакція на них.

7. Оцінка ефективності роботи організацій соціальної сфери залежно від об'єму та характеру внутрішніх документів.

II. Робота над питаннями, пов'язаними із зовнішніми цільовими групами:

1. Покращення стосунків з органами влади, контроль за державними установами, залучення громадян до управління, вплив на законодавство, своєчасне інформування законодавців про соціальні проблеми.

2. Державні PR-документи стосовно соціальної сфери: виступи, комюніке, звернення, ноти, меморандуми, договори.

3. Корпоративні PR-документи бізнес-середовища: корпоративні видання, корпоративні газети і журнали.

4. Документи органів місцевого самоврядування: звіти, результати громадських слухань, резолюції обговорень.

5. Благодійність (патронаж, спонсорство). Методи залучення спонсорів.

6. Лобіювання закрите і відкрите.

7. Патронаж як головна форма державної благодійності, його ознаки.

8. Фінансова та організаційна підтримка.

9. Методи оцінки ефективності роботи організацій соціальної сфери залежно від об'єму та характеру зовнішніх документів.

II. Перевірка виконання самостійної роботи студентів.

Рекомендована література

Основна література: 1, 2,3, 4, 6.

Додаткова література: 1,2.

Практичне заняття 1-2. Використання рекламних методів у соціальній роботі (4 год.).

План заняття

I. Робота над питаннями:

1. Роль реклами у формуванні системи соціального захисту.

2. Соціальна реклама.

3. Методи рекламного впливу.

4. Особливості поширення рекламних звернень за допомогою різних рекламних носіїв (радіо, телебачення, преса, Інтернет, сувенірна продукція, друковані носії, вуличні конструкції, транспорт).

II. Розробка плану PR-кампії соціального характеру з використанням методів рекламного впливу.

III. Перевірка виконання самостійної роботи студентів.

Рекомендована література

Основна література: 5, 6.

Додаткова література: 4, 5, 6, 7, 8.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Змістовий модуль 1.

Теоретичні аспекти паблік рілейшнз (PR)

Тема 1. Паблік рідейшнз у соціальній сфері (10 год.)

1. Підготувати аналіз однієї зі статей, присвячених висвітленню ролі інституту PR в громадському житті сучасного суспільства» (2 год.)

2. Заповнити таблицю «Реклама та зв'язки з громадськістю» (2 год.).

	Реклама	Зв'язки з громадськістю
Мета		
Завдання		
Спільні риси		

Відмінні риси		
---------------	--	--

3. Підготувати інформаційне повідомлення “PR у соціальній сфері” та оформити його у вигляді презентації з використання комп’ютерної програм для створення презентацій або у вигляді інформаційного буклета (6 год).

Тема 2. Основні напрямки PR-діяльності у соціальній роботі (5 год.)

1. Скласти класифікатор PR-документів по встановленню та підтримці взаємовідносин із засобами масової інформації, бізнес-партнерами та внутрішньою громадськістю підприємства (4 год.)

Змістовий модуль 2.

Теоретичні аспекти паблік рілейшнз (PR)

Тема 3. Формування іміджу соціальної організації (25 год.)

1. Створити класифікатор носіїв реклами (з ілюстраціями) (2 год.).
2. Заповнити таблицю «Переваги та недоліки розміщення рекламних матеріалів в різних ЗМІ» (2 год.).
3. Опрацювати зміст нормативно-правових документів та на їх основі створити буклет-пам’ятку соціальному працівникові як рекламісту та фахівцеві в галузі PR-технологій на тему «Правові основи PR-діяльності» (8)
4. Скласти поетапний план організації PR-кампанії для певної соціальної організації з детальним описом кожного з етапів (13 год.)

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ (PR)		
Паблік рілейшнз у соціальній сфері (10 год.)	Модульний контроль, семінарське заняття, поточні консультації.	25
Основні напрямки PR-діяльності у соціальній роботі (5 год.)	Модульний контроль, семінарське заняття, поточні консультації.	5
Змістовий модуль II. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ (PR)		

Формування іміджу соціальної організації (25 год.)	Модульний контроль, семінарське заняття, поточні консультації.	40
<i>Разом: 40 год.</i>		<i>Разом: 70 балів</i>

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із навчального модуля дисципліни «PR-технології у соціальній роботі» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти даного модуля. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у таблиці нижче.

Оцінювання навчальних досягнень студентів

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекційних занять	1	3	3
2.	Відвідування семінарських занять	1	3	3
3.	Відвідування практичних занять	1	2	2
4.	Робота на семінарських заняттях	10	3	30
5.	Робота на практичних заняттях	10	2	20
6.	Виконання модульної контрольної роботи	25	2	50
7.	Індивідуальна навчально-дослідна робота	0	0	0
8.	Самостійна робота	70		
Підсумковий рейтинговий бал		178		

Коефіцієнт по даному навчальному модулю становить: $178:100 = 1,78$.

Переведення зароблених студентом балів у рейтингові бали здійснюється наступним чином: $X : 1,78$, де X – кількість зароблених студентом балів з навчальної дисципліни; $1,78$ – коефіцієнт з даної навчальної дисципліни.

Порядок переведення рейтингових показників успішності студентів відповідно до європейської системи трансферу оцінок (ECTS) та системи оцінок Київського університету імені Бориса Грінченка та загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів наведено у розділі IV даної навчальної програми.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів відображені у розділі V даної навчальної програми.

У нижченаведеній таблиці представлено розподіл балів за видами роботи, що присвоюються студентам упродовж вивчення модулю «PR-ехнології у соціальній роботі» в рамках навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні».

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістові модулі		Індивідуальна робота ЗМ 1, ЗМ 2	Самостійна робота ЗМ 1, ЗМ 2	Модульні контроль- ні роботи ЗМ 1, ЗМ 2
Змістовий модуль 1 (аудиторні заняття: лекційні, семінарські, практичні)	Змістовий модуль 2 (аудиторні заняття: лекційні, семінарські, практичні)			
24	34	0	70	50

Разом: 178 бали

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі

методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, письмові аналітичні роботи, блок-схеми, опорні конспекти до тем.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Модуль 4 «Моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

«Теоретичні основи моніторингу та оцінки»

Лекція 1. Поняття й принципи моніторингу та оцінки (2 год.)

Управління, орієнтоване на результат та моніторинг і оцінка. Заходи з моніторингу та оцінки в межах життєвого циклу проекту. Понятійний апарат моніторингу та оцінки: моніторинг, оцінка, ресурси, заходи, результати, наслідки, вплив, моніторинг ресурсів / результатів, оцінка процесу, моніторинг та оцінка результатів, моніторинг та оцінка впливу. Етика та стандарти моніторингу та оцінки.

Оновні поняття теми: *управління, проект, програма, моніторинг, оцінка, життєвий цикл проекту, ресурси, результат, вплив.*

Лекція 2. Компоненти моніторингу та оцінки (2 год.)

Зміст понять «програма» та «проект» у контексті моніторингу та оцінки. Огляд компонентів моніторингу та оцінки: організаційні структури з моніторингу та оцінки; кадровий потенціал з моніторингу та оцінки; партнерства з моніторингу та оцінки; план з моніторингу та оцінки; робочий план з моніторингу та оцінки й кошторис; адвокація з моніторингу та оцінки, комунікації та культура; поточний програмний моніторинг; опитування та нагляд; бази даних з моніторингу та оцінювання; супервізія та аудит даних; оцінка та дослідження; поширення та використання даних.

Оновні поняття теми: *управління, проект, програма, моніторинг, оцінка, ресурси, результат, вплив, план з моніторингу та оцінки, адвокація, супервізія, аудит даних.*

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

«Класифікаційні ознаки й види моніторингу та оцінки»

Лекція 3. Підходи до класифікації моніторингу (2 год.)

Види моніторингу: моніторинг результатів; моніторинг процесу / діяльності; моніторинг дотримання стандартів; контекстний (ситуаційний) моніторинг; моніторинг бенефіціаріїв; фінансовий моніторинг; організаційний моніторинг. Передовий досвід із моніторингу соціальних проектів та програм.

***Оновні поняття теми:** проект, програма, моніторинг, види моніторингу.*

Лекція 4. Підходи до класифікації оцінки (2 год.)

Підходи до класифікації оцінки: за строком проведення оцінки (формуюча, підсумкова, середньострокова, фінальна, Ex-post (по факту)); за суб'єктом оцінки (внутрішня / самооцінка, зовнішня / незалежна, партисипативна (на співучасті), спільна); за технологією / методикою проведення оцінки (оцінка в режимі реального часу, мета оцінка, тематична, кластерна/секторальна, оцінка впливу).

***Оновні поняття теми:** проект, програма, оцінка, види оцінки.*

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

Змістовий модуль 4. Практикум із моніторингу та оцінювання»

Лекція 5. Визначення цілей і сфер охоплення системи моніторингу та оцінки (2 год.)

Основні моменти, про які необхідно пам'ятати на всіх етапах МіО. Огляд робочої структури проекту / програми (логічна матриця). Виявлення інформаційних потреб та очікувань основних зацікавлених сторін. Визначення вимог до проведення моніторингу та оцінки. Масштаб основних заходів і функцій, що здійснюються в рамках моніторингу та оцінки.

***Оновні поняття теми:** проект, програма, моніторинг, оцінка, система моніторингу та оцінки.*

Практичне заняття 1. Аналіз оперативної структури соціального проекту / програми (2 год.)

Лекція 6. План збору та управління даними (2 год.)

Складання плану-таблиці моніторингу та оцінки. Оцінка доступності

вторинних даних. Визначення оптимального співвідношення кількісних і якісних даних. Триангуляція джерел і методів збору даних. Визначення вимог до вибірки. Підготовка до проведення опитування. Підготовка методології та інструментарію для збору даних. Створення механізму розгляду скарг і звернень зацікавлених сторін. Створення механізму оцінювання діяльності співробітників і волонтерів проекту / програми. План управління даними. Використання таблиці відстеження індикаторів. Використання журналу (таблиці) врахування ризиків.

***Оновні поняття теми:** громада, фонд громад, залучення ресурсів, благодійність.*

Практичне заняття 2. Визначення інформаційних потреб та очікувань зацікавлених сторін у моніторингу та оцінці (2 год.)

Практичне заняття 3. Складання плану управління даними (2 год.)

Практичне заняття 4. Складання плану аналізу даних (2 год.)

Практичне заняття 5. Планування звітності та використання отриманої інформації (2 год.)

Практичне заняття 6. Підготовка бюджету для проведення моніторингу та оцінки (2 год.)

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

IV. Навчально-методична карта модуля 4 «Моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм»

Разом: 90 год., лекції – 12 год., практичні заняття – 12 год., самостійна робота – 60 год., підсумковий контроль – 6 год.

Модулі	1		2		3					
Назва модуля	Теоретичні основи моніторингу та оцінки		Класифікаційні ознаки й види моніторингу та оцінки		Практикум із моніторингу та оцінювання					
К-ть балів	32 бали		32 бали		98 балів					
Лекція	1	2	3	4	5	6				
Теми лекцій	Поняття та принципи моніторингу та оцінки (1 бал)	Компоненти моніторингу та оцінки (1 бал)	Підходи до класифікації моніторингу (1 бал)	Підходи до класифікації оцінки (1 бал)	Визначення цілі та сфери охоплення системи моніторингу та оцінки (1 бал)	План збору та управління даними (1 бал)				
Практичні заняття					1	2	3	4	5	6
Теми практичних занять					Аналіз оперативної структури соціального проекту / програми (1 бал)	Визначення інформаційних потреб та очікувань зацікавлених сторін у моніторингу та оцінці (11 балів) ³	Складання плану управління даними (11 балів)	Складання плану аналізу даних (11 балів)	Планування звітності та використання отриманої інформації (11 балів)	Підготовка бюджету для проведення моніторингу та оцінки (11 балів)
Самостійна робота	Самостійна робота №1 «Глосарій з моніторингу та оцінки соціальних проектів та програм» (5 балів)		Самостійна робота №2 «Планування заходів з моніторингу та оцінки» (5 балів)		Самостійна робота №3 «Основні методи і інструменти збору даних» (5 балів)					
Види поточного контролю	Модульний контроль 1 (25 балів)		Модульний контроль 2 (25 балів)		Модульний контроль 3 (25 балів)					
Розрахунок	162:100=1,62. Студент набрав Х балів; Розрахунок: Х:1,62= загальна кількість балів.									

³ Тут і далі – 11 балів: 1 бал – за відвідування; 10 балів – відповідь

У. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 4 «Моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

«Практикум із моніторинга та оцінювання»

Практичне заняття 1. Аналіз оперативної структури соціального проекту / програми (2 год.)

1. Проаналізуйте оперативну структуру проекту / програми⁴ (логічну матрицю).

Використовуйте пропоновану нижче логічну матрицю проекту / програми:

Цілі (Чого ми хочемо досягти)	Індикатори / показники (Як виміряти зміни)	Засоби перевірки (Де / як потримати інформацію)	Припущення (Що ще варто взяти до уваги)
Ціль <i>Довгострокові результати, на досягнення яких спрямовані здійснювані заходи, і досягненню яких можуть сприяти зовнішні фактори</i>	Індикатори виконання завдання <i>Кількісні та / або якісні критерії, які є простим і надійним засобом вимірювання досягнень або відображення змін, пов'язаних з поставленою метою</i>	Як буде збиратися інформація за певним індикатором (може містити відомості про те, хто буде збирати інформацію і з якою періодичністю)	Зовнішні умови, необхідні, якщо ціль полягає у тому, щоб сприяти реалізації здійснюваних заходів на наступному рівні
Кінцеві результати ⁵ <i>Основні результати, на досягнення яких спрямовані заходи, що реалізуються,</i>	Індикатори досягнення кінцевих результатів <i>Див. вище, пов'язані з заявленими кінцевими</i>	<i>Див. вище</i>	Зовнішні умови, що не знаходяться під безпосереднім контролем в межах реалізованих заходів,

⁴ На цьому етапі студенти отримують (або обирають самостійно) проекти (або програми), робота над якими буде відбуватися протягом усіх практичних занять та виконання самостійних робіт.

⁵ Якщо проект спрямований на досягнення декількох кінцевих результатів, проміжні результати слід вказувати під кожним кінцевим результатом

<i>найчастіше, в плані знань, відносини або практики цільової групи</i>	<i>результатами</i>		необхідних, якщо кінцевий результат повинен сприяти досягненню мети, на яку спрямовані заходи, що реалізуються
Проміжні результати <i>Матеріальні продукти, реальні блага і послуги та інші безпосередні результати, які ведуть до досягнення кінцевих результатів</i>	Індикатори досягнення проміжних результатів <i>Див. вище, пов'язані з заявленими проміжними результатами</i>	<i>Див. вище</i>	Зовнішні фактори, що не знаходяться під безпосереднім контролем в межах реалізованих заходів, які можуть обмежити проміжні результати, що призводять до досягнення кінцевих результатів
Види діяльності <i>Сукупність завдань, які необхідно виконати для досягнення проміжних результатів⁶</i>	Індикатори ходу виконання <i>Див. вище, пов'язані із заявленими видами діяльності</i>	<i>Див. вище</i>	Зовнішні фактори, що не знаходяться під безпосереднім контролем в межах реалізованих заходів, які можуть обмежити успішне виконання тих чи інших видів діяльності

Практичне заняття 2. Визначення інформаційних потреб та очікувань зацікавлених сторін у моніторингу та оцінці (2 год.)

⁶ Види діяльності нерідко включаються в окремий документ (наприклад, графік виконання / планово-контрольний графік) з практичних міркувань

Визначте основні інформаційні потреби та очікування зацікавлених сторін, користуючись таблицею «Орієнтовна форма таблиці оцінки потреб зацікавлених сторін у моніторингу та оцінці»⁷

Хто	Що	Чому	Коли	Як (формат)	Роль / функція моніторингу та оцінки
Керівники проекту	Звіти за проектом	Прийняття рішень і стратегічне планування	Щомісяця	Таблиця відстеження індикаторів, щоквартальні звіти за проектом, щорічні стратегічні звіти	Збір даних моніторингу - контроль за збором даних, які здійснюють членами місцевих громад
Співробітники проекту	Звіти за проектом	Розуміння рішень і їх ролі в здійсненні проекту	Щомісяця	Щотижневі оперативні звіти, таблиця відстеження індикаторів і щоквартальні звіти за проектом	Управління системою моніторингу та оцінки
Штаб-квартира і / або Секретаріат	Щорічна інформація по проекту	Обмін знаннями всередині організації, витяг уроків і стратегічне планування	Щорічно	Внутрішній формат системи звітності	Аналіз і коментарі до звітів

⁷ Взято з: Siles, Rodolfo, 2004, «Project Management Information Systems», де пропонується більш докладний розбір цієї теми

Хто	Що	Чому	Коли	Як (формат)	Роль / функція моніторингу та оцінки
Донори	Звіти про досягнут ий прогрес для донорів	Відповідніс ть заявленим цілям	Щокварта льно	Формат звітності для донорів на підставі таблиці відстеженн я показників і щоквартал ьних звітів по проекту	Аналіз і коментарі до звітів
Спільноти (одержувач і допомоги)	Відоміст ь общинно го монітори нгу	Підзвітність , розуміння і відповідаль ність	Щомісяця	Відомість общинного моніторинг у	Щомісячни й збір та внесення в відомість общинного моніторинг у даних по проекту
Партнер- виконавець (за двосторонн ьою угодою)	Звіти за проектом	Підзвітність , співпраця, обмін знаннями та економія ресурсів	Щомісяця	Щоквартал ьні звіти по проекту з розділом для коментарів	Аналіз і доповнення звіту за проектом коментарям и / рекомендац іями
Місцевий партнер	Щорічна інформац ія по проекту	Обмін знаннями, витаг уроків, просування і підтримка	Щорічно	Формат на основі таблиці відстеженн я індикаторів	Аналіз і коментарі щодо звіту

Хто	Що	Чому	Коли	Як (формат)	Роль / функція моніторингу та оцінки
				і щоквартал ьних звітів по проекту	
Місцеві органи влади	Зовнішні звіти про досягнут ий прогрес	Підзвітність , розуміння і підтримка	Щоквартал ьно	Формат на основі таблиці відстеженн я індикаторів і щоквартал ьних звітів по проекту	Аналіз і коментарі щодо звіту
Уряд	Звіти для донорів / зовнішні звіти про досягнут ий прогрес	Підзвітність , розуміння, просування і підтримка	Щорічно	Формат на основі таблиці відстеженн я індикаторів і щоквартал ьних звітів по проекту	Аналіз і коментарі щодо звіту
Тощо					

Практичне заняття 3. Складання плану управління даними (2 год.)

Інформаційне повідомлення (20 хв.):

1. План управління даними.
2. Використання таблиці відстеження індикаторів.
3. Використання журналу (таблиці) врахування ризиків.

Групова / індивідуальна робота (60 хв.) з розробки плану з моніторингу та оцінки обраного на першому практичному занятті соціального проекту (або програми). Студентам пропонується орієнтовний план у вигляд нижче наведеної таблиці (із поясненнями).

План проведення моніторингу та оцінки «Назва проекту / програми»⁸					
Індикатор	Визначення індикатора (та одиниця виміру)	Методи / джерела збору даних	Періодичність і графік	Обов'язки	Використання інформації / аудиторія
Мета:					
Індикатор G.a					
Індикатор G.a					
Кінцевий результат 1:					
Індикатор 1.a					
Індикатор 1.a					
Припущення 1.a					
Проміжний результат 1.1:					
Індикатор 1.1a					
Припущення 1.a					
Проміжний результат 1.2:					
Індикатор 1.2a					
Припущення 1.2a					
Кінцевий результат 2:					
Індикатор 2.1a					
Припущення 2.1a					
Проміжний результат 2.1:					
Індикатор 2.1a					
Припущення 2.1a					
Проміжний результат 2.2:					
Індикатор 2.2a					
Припущення 2.2a					

⁸ Додавайте завдання та індикатори згідно логічної матриці соціального проекту / програми

Приклад плану проведення моніторингу та оцінки «N проекту / програми» ⁹					
Індикатор	Визначення індикатора (та одиниця виміру)	Методи / джерела збору даних	Періодичність і графік	Обов'язки	Використання інформації / аудиторія
Приклад Індикатор Підсумок 1.а: Відсоток цільових шкіл, які успішно провели як мінімум одне вчення за екстреним реагування в надзвичайних ситуаціях за квартал	1. 'Школи' відноситься до шкіл Дс-12 в окрузі Матара. 2. Успіх визначається наступними критеріями: проведення незапланованих навчань, оголошених через систему раннього оповіщення; час реагування до 20 хвилин; школярі та вчителі прибувають в призначене місце згідно шкільного плану реагування в кризовій ситуації; шкільна група з надання допомоги при надзвичайній ситуації збирається і має все необхідне обладнання. 3. Чисельник: Кількість шкіл з успішно виконаною	1. Заплановані виїзди на місце проведення навчань для здійснення спостереження і заповнення контрольної відомості про проведення навчань. Необхідно розробити шаблон контрольної відомості. 2. Обговорення в шкільних фокус-групах (вчителі, учні, адміністрація). Необхідно розробити перелік питань для фокус-груп.	1. Дані для контрольної відомості про проведення навчань збираються щоквартально 2. Дискусії в фокус-групах проводяться раз в шість місяців 3. Дата початку збору даних 15/4/06 4. Контрольна відомість про проведення навчань повинна бути заповнена до 3/8/06	Шкільний соціальний педагог: Тетяна Лях	1. Моніторинг проекту та аналіз результатів спільно зі шкільними комітетами з реагування при надзвичайних ситуаціях 2. Щоквартально подання звітів про управління в штаб-квартиру в цілях стратегічного планування 3. Оцінка впливу з метою обґрунтування заходів перед Міністерством надзвичайних ситуацій, донорами і т.д. 4. Звітність перед донорами і громадськістю за допомогою проведення зборів

⁹ Додавайте завдання та індикатори згідно логічної матриці соціального проекту / програми

Приклад плану проведення моніторингу та оцінки «N проекту / програми» ⁹					
Індикатор	Визначення індикатора (та одиниця виміру)	Методи / джерела збору даних	Періодичність і графік	Обов'язки	Використання інформації / аудиторія
	сценарієм за квартал 4. Знаменник: Загальна кількість цільових шкіл				громади, публікацій на веб-сайті і статей в пресі
<u>Припущення 1.а:</u> Порушень громадського порядку не заважають здійсненню програми в цільових спільнотах	Під громадськими заворушеннями розуміємо те, що мало місце в минулому протистояння «угрупування А» і «угруповання В»	Моніторинг на місцях силами групи проекту за сприяння місцевих партнерів. Моніторинг місцевих друкованих ЗМІ та телевізійних програм	Постійний моніторинг протягом усього часу здійснення програми	Моніторинг на місцях: група програми Моніторинг ЗМІ: керівник програми	Моніторинг ризиків для заснованого на наявній інформації здійснення проекту і досягнення його цілі (ей)

Практичне заняття 4. Скаладання плану аналізу даних (2 год.)

Інформаційне повідомлення (20 хв.):

1. Розробка плану аналізу даних.
2. Послідовність основних етапів аналізу даних.

Основні питання щодо показників моніторингу, на які необхідно дати відповідь при формуванні системи моніторингу:

- Якими є джерела даних?
- Якими є методи збору даних?
- Хто буде збирати дані?
- Із якою періодичністю ці дані будуть збиратися?
- Якою є вартість (які ресурси потрібно використати) збору даних?
- Хто буде аналізувати дані готувати звіт?
- Для кого цей звіт буде готуватися?
- Хто буде використовувати дані?
- Які дані і як будуть оприлюднюватися перед громадськістю?

Форма для збору даних

Назва цілі	Назва показника	Одиниця виміру	Джерело даних	Періодичність подання даних	Строк подання даних	Фактичне значення показника у ____ році	Метод збору даних	Відповідальний за подання даних

Загальна схема аналізу даних оцінювання

1. Що виявлено? (виклад даних)
2. Як це можна пояснити? (інтерпретація даних, взаємозв'язків між ними)
3. Який необхідно зробити висновок? (на основі інтерпретації виробляються судження, чи у необхідному напрямку і чи необхідними методами реалізується програма)
4. Що потрібно тепер робити? (на основі висновків виробляються рекомендації)

Для аналізу даних показників моніторингу використовуються методи: порівняння планових та фактичних даних показників, статистичного аналізу, економічного аналізу, соціологічного аналізу.

Форма для аналізу даних показників

№	Назва завдання чи заходу програми	Назва показника	Одиниця виміру	Базове значення (_ рік)	Фактичне значення (_ рік)	Прогнозне значення (_ рік)	Співвідношення між фактичним та прогнозним значеннями

Практичне завдання (60 хв.)¹⁰:

¹⁰ Групова / індивідуальна робота (60 хв.) з розробки плану аналізу даних із моніторингу та оцінювання обраного на першому практичному занятті соціального проекту (або програми).

Практичне заняття 5. Планування звітності та використання отриманої інформації (2 год.)

Інформаційне повідомлення (20 хв.):

1. Прогнозування і планування звітності.
2. План використання отриманої інформації.

Практичне завдання (60 хв.):

Створіть звіт за результатами моніторингу та оцінки соціального проекту (програми), керуючись нижче наведеними рекомендаціями.

На основі результатів моніторингу/оцінки програми готується звіт, в якому аналізуються отримані дані моніторингу/оцінки, зокрема співвідношення між прогнозними та фактичними значеннями показників, вказуються ймовірні причини цих відхилень, вносяться рекомендації.

У звіті повинні міститися відповіді на запитання:

- Якою була мета оцінювання?
- Що саме оцінювалося?
- Як розроблялося і здійснювалося оцінювання?
- Які дані були отримані?
- Які висновки були зроблені?
- Які рекомендації були зроблені?
- Які уроки було винесено?

Структура звіту з моніторингу та оцінки соціального проекту (програми):

1. Титульний лист

- Назва та місце проведення програми.
- Імена та прізвища осіб, які проводили оцінку.
- Назви установ, які мають відношення до програми: міністерств, агенції і т.д.
- Період часу, який покривається у звіті.
- Дата подання звіту.

2. Резюме

- Короткий (на одну-дві сторінки) огляд звіту, потрібний для читачів, у яких мало часу, та тих, хто бажає вивчити його більш детально.
- Поясніть мету оцінки; для кого вона проводилась; яким чином; де; коли; основні результати; висновки; рекомендації. Короткий виклад пишіть останнім.
- Можуть бути корисними схема — запитання-відповідь, діаграма або інформаційна таблиця.

3. Зміст

- Чіткий, логічний зміст допоможе читачам знайти розділи, які їх цікавлять.

4. Вступ

- Дозволяє зробити детальний огляд програми і показати її походження, завдання та розвиток.
- Коротко поясніть коли, чому і як почалася програма, хто був залучений до неї за типом/віком/групою/тренінгом/номером тощо.
- Якими були першочергові завдання?
- Якими були основна діяльність і залучені ресурси?
- Обсяг цього розділу буде залежати від цілей звіту та відведеної під це площі. Передісторія може знаходитись на початку звіту про оцінку.
- Джерелами інформації можуть бути програмні пропозиції, плани, звіти, протоколи, доповідні записки тощо.
- Потурбуйтеся, щоб цей розділ не збігався з іншими розділами (наприклад, з розділом "Робоча сила та ресурси").
- Різні точки зору можуть бути згладжені або представлені такими, як вони є.

5. Мета оцінки та вибрані методи

- Поясніть мету оцінки та визначте цільову аудиторію.
- Коротко поясніть, чому використовувалися саме цей план оцінки та ці методи збору інформації.
- Де необхідно, наведіть у додатках зразки використаних методів (наприклад, анкети).
- Торкніться питань щодо робочої сили, фінансів, матеріальних ресурсів та політичного контексту (де це потрібно).
- Як і ким було зібрано інформацію і які методи при цьому використовувались?
- Наскільки достовірними і доцільними вони виявились?
- У додатки включіть розклад оцінки, а також інформацію про те, яким чином персонал та учасники пройшли тренінг з використання цих методів.
- Якщо доцільно, зазначте неочікувані результати та обмеження оцінки.

6. Результати збору та аналізу інформації

- Після аналізу фактів, чисел та зібраної інформації, можна підготувати і включити до звіту таблиці, графіки, результати тестів тощо.
- Також Ви можете включити роздруковки магнітофонних записів, ілюстрації або фотографії, які часто можуть служити для передачі інформації, яку не можна виразити у якійсь іншій формі, наприклад, числами.
- На початку або в кінці розділу (коли вже є результати) стисло опишіть методи, використані для аналізу інформації.

7. Висновки

- До висновків можна включити:
 - Наскільки були досягнуті цілі програми?
 - Які аспекти програми (такі як планування, управління, тренінг з моніторингу, виїзні заходи тощо) є ефективними, а які треба допрацювати?
 - Наскільки ефективно були використані людські та матеріальні ресурси програми?
 - Як програма змінилася з часом?
 - Які витрати та прибутки програми?
 - Які прогнози можна зробити на близьке/далеке майбутнє програми?
 - Який ефект і вплив має програма?

8. Рекомендації

- Який курс дій пропонується на основі Ваших висновків?
- Як можна впровадити Ваші рекомендації, хто і коли може це зробити?
- Де можна впровадити це в життя. Наведіть перелік Ваших рекомендацій. Рекомендації можуть складати частину звіту, яку деякі люди читають спочатку. Це може бути і єдиною частиною, яку вони читають. Визначте першочергові рекомендації.

Практичне заняття 6. Підготовка бюджету для проведення моніторингу та оцінки (2 год.)

Інформаційне повідомлення (20 хв.): Складання переліку бюджетних потреб для проведення моніторингу та оцінки. Включення витрат з моніторингу та оцінки в бюджет проекту / програми. Аналіз вимог донорів до формування бюджету та їхніх внесків до бюджету. Планування непередбачених витрат.

Практичне завдання (60 хв.):

1. Складіть список статей бюджету з моніторингу та оцінки соціального проекту / програми.
2. Додайте витрати на моніторинг та оцінку в бюджет соціального проекту / програми.
3. Проаналізуйте всі вимоги донорів (студентам пропонуються аплікаційні форми різних донорів на вибір) до формування бюджету та їх внески в бюджет.
4. Сплануйте непередбачені витрати.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Самостійна робота 1. Глосарій з моніторингу та оцінки соціальних проектів та програм (10 год.)

Використовуючи платформу Вікі Київського університету імені Бориса Грінченка (лінк: <http://wiki.kubg.edu.ua>) запропонуйте 10 визначень термінів із різних аспектів моніторингу та оцінки, зробивши відповіден посилання на першоджерело.

Лінк із виконаним завданням надішліть електронною поштою за адресою: t.liakh@kubg.edu.ua (тема повідомлення: MiO_cp_1)

Самостійна робота 2. Планування заходів з моніторингу та оцінки (20 год.)

Сплануйте основні заходи і функції моніторингу та оцінки, беручи за основу орієнтовну форму таблиці планування заходів з моніторингу та оцінки

Діяльність / заходи з моніторингу та оцінки	Терміни / періодичність	Обов'язки	Приблизний бюджет
(Наведені нижче приклади)			
Дослідження вихідної ситуації			
Дослідження кінцевої ситуації			
Середньострокова оцінка			
Остаточна оцінка			
Моніторинг проекту			
Контекстний моніторинг			
Моніторинг одержувачів			

Діяльність / заходи з моніторингу та оцінки	Терміни / періодичність	Обов'язки	Приблизний бюджет
допомоги			
Звіти про управління проектом / програмою			
Щорічні звіти			
Звіти перед донорами			
Курси навчання з моніторингу та оцінки			

Виконане завдання приймається електронною поштою за адресою: t.liakh@kubg.edu.ua (тема повідомлення: MiO_cp_2)

Самостійна робота 3. Основні методи і інструменти збору даних (30 год.)

Завдання виконується у електронному вигляді, суворо дотримуючись таких вимог:

1. Робота із виконаними завданнями має бути загальним обсягом до 20 сторінок формату А 4, надрукована у текстовому редакторі Microsoft Word шрифтом Times New Roman розміром 14 із одинарним міжрядковим інтервалом та полями з усіх боків – 20 мм.
2. Тему друкувати великими жирними літерами, симетрично до тексту. Праворуч, через два інтервали під назвою – прізвище та ініціали автора, номер групи.
3. Нижче, через один інтервал – назву завдання, основний текст, список використаних джерел.
4. Посилання на використані джерела по тексту у квадратних скобках [...].

Завдання:

Проаналізуйте та основні методи і інструменти збору даних, що використовуються в процесі моніторингу і оцінки. Стисло охарактеризуйте зміст та особливості використання пропонованих Вами методів моніторингу та оцінки соціальних проектів та програм.

Виконане завдання приймається електронною поштою за адресою: t.liakh@kubg.edu.ua (тема повідомлення: MiO_cp_3)

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів оцінюються замодульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Таблиця

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	6
2.	Відвідування практичних занять	66
3.	Модульні контрольні роботи	75
4.	Самостійна робота	15
Максимальна кількість балів		162
Форма контролю - екзамен з дисципліни «Управління соціальною в Україні»		162:100=1,62. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:1,62= загальна кількість балів

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- письмового контролю: модульне письмове тестування;
- самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Таблиця

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за традиційною системою
A	90-100 балів	відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістовного модуля.

IV. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни «Управління персоналом соціальних служб» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок. Максимальну кількість балів, зароблених кожним студентом в результаті виконання навчальних завдань в аудиторний та позааудиторний час в рамках кожного модулю відображено в таблиці нижче.

Розрахунок рейтингових балів за всі модулі навчальної дисципліни

№	Модулі	Максимальна
---	--------	-------------

п/п		кількість рейтингових балів
1.	Модуль 1.	108
2.	Модуль 2.	108
3.	Модуль 3.	178
4.	Модуль 4.	162
<i>Підсумковий рейтинговий бал</i>		556

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань бакалаврів здійснюється після завершення вивчення учбового матеріалу кожного навчального модуля.

Загальна кількість балів за навчальний предмет «Управління персоналом соціальних служб» становить 556 балів.

Коефіцієнт з даної навчальної дисципліни становить: $556:60 = 9,26$.

Загальна кількість балів, зароблених студентом в результаті вивчення всіх чотирьох модулів та складання іспиту обраховується наступним чином:

$X : 9,26 + Y$, де X – кількість балів, зароблених студентом в результаті вивчення всіх п'яти модулів (максимальна кількість – 556 балів); Y – кількість балів, зароблених студентом в результаті складання іспиту (максимальна кількість – 40 балів).

За умови, якщо відомо лише кінцевий результат вивчення студентом кожного з чотирьох модулів навчальної дисципліни «Управління персоналом соціальних служб», виражені балами за стобальною шкалою оцінювання ECTS, підсумковий результат можна також розрахувати наступним чином:

$(M_1 \times 1,08 + M_2 \times 1,08 + M_3 \times 1,78 + M_4 \times 1,62) : 9,26 + Y$.

Тут M_1, M_2, M_3, M_4 , – оцінки, отримані студентом в результаті вивчення кожного з чотирьох модулів, з яких складається дисципліна, за стобальною шкалою.

1,08; 1,08; 1,78; 1,62 – коефіцієнти для підрахунку оцінок за кожен окремий модуль відповідно.

9,26 – загальний коефіцієнт для підрахунку оцінок.

Y – кількість балів, отримані в результаті складання іспиту (максимум 40 балів).

**Рейтингові показники успішності відповідно до європейської системи
обліку учбової роботи студентів (ECTS)**

Оцінка за шкалою ECTS	Підсумкова кількість балів
A	90-100
B	82-89
C	75-81
D	69-74
E	60-68
FX	35-59
F	1-34

V. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації

навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

VI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Управління соціальною роботою в Україні» складається з наступних елементів:

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ електронні курси, розміщені в мережі Інтернет за адресою:
<http://moodle.kmpu.edu.ua/ipsp/>;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерні програми тестування, комплекти друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- ✓ роздаткові матеріали для виконання студентами самостійних робіт студента під час семінарських занять.

VII. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

Модуль 1. Менеджмент соціальної служби

1. Розкрийте сутність поняття «менеджмент».
2. Значення менеджменту в соціальній роботі.
3. Охарактеризувати основні функції менеджера соціальної служби.
4. Охарактеризувати складові процесу менеджменту соціальної роботи.
5. Охарактеризувати основні принципи менеджменту соціальної роботи.
6. Основні закони менеджменту соціальних служб
7. Форми та методи менеджменту соціальної роботи.
8. Основні закони управлінських відносин.
9. Інструменти менеджменту соціальної роботи в соціальних службах.
10. Специфіка управління закладом соціальної роботи.
11. Управлінська праця менеджерів соціальної роботи.
12. Професійні якості сучасного менеджера.
13. Основні етапи розвитку менеджменту соціальної роботи.
14. Розвиток управлінської науки в Україні.
15. Сучасні підходи до розуміння менеджменту соціальної роботи.

Модуль 2. Управління персоналом соціальних служб

1. Охарактеризувати процес управління персоналом соціальних служб.
2. Керівник соціальної служби в структурі управлінської діяльності.
3. Організація роботи персоналу в соціальній службі.
4. Використання моніторингових стратегій роботи у соціальній службі.
5. Вимоги до управлінських рішень у соціальній службі.
6. Основні принципи управління персоналом.
7. Навчання та підвищення кваліфікації персоналу соціальних служб.
8. Інформування та методична підтримка персоналу соціальних служб.
9. Дотримання прав та охорона праці персоналу соціальних служб.
10. Певні характеристики, якими має володіти персонал соціальних служб.
11. Способи залучення персоналу до соціальної служби.
12. Процедура відбору та призначення на посаду потенційного працівника.
13. Збір даних про кандидата на посаду у соціальну службу.
14. Вступний інструктаж нових працівників.
15. Проведення атестації персоналу.
16. Види супервізії.
17. Зміст та мета супервізії.
18. Основні завдання супервізії.
19. Наслідки ефективної супервізії.
20. Основні методи, які застосовуються під час супервізії.
21. Вимоги до супервізора та його завдання.
22. Професійно важливі якості управлінця соціальної служби.
23. Формування колективу соціальної служби.
24. Керівництво та контроль за персоналом соціальних служб.
25. Соціальне стимулювання розвитку колективу соціальних служб.

Модуль 3. PR-технології у соціальній роботі

1. Розкрийте суть поняття «паблік рілейшенз».
2. Розкрийте основні принципи та функції зв'язків із громадськістю у соціальній сфері.
3. Охарактеризуйте основний інструментарій зв'язків із громадськістю.
4. Прес-служба, її діяльність та функції. У чому полягають обов'язки прес-секретаря?
5. Прес-секретар, його посадові обов'язки. Вимоги до роботи прес-секретаря.
6. Розкрийте суть основних PR-документів у відносинах соціальної організації із засобами масової інформації.
7. Прес-реліз як головний інструмент у зв'язках з громадськістю.
8. Роль реклами у формуванні системи соціального захисту.
9. Соціальна реклама та її роль у здійсненні PR-технологій.

10. Особливості поширення рекламних звернень за допомогою різних рекламних носіїв.

11. Алгоритм здійснення PR-кампії соціального характеру.

12. Проаналізуйте якості, якими повинен володіти PR-фахівець у соціальній сфері.

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Модуль 1. Менеджмент соціальної служби

Основна:

1. Менеджмент персоналу : Навчальний посібник / В. М. Данюк, В. М. Петюх, С. О. Цимбалюк та ін. ; За заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Петюха ; М-во освіти і науки України, КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2005. – 398 с.
2. Іванов В. Н. Соціальний менеджмент: Навч. посібник / під ред. В. Н. Іванова, В. І. Патрушева. – М., 2001. – 270 с.
3. Менеджмент соціальної роботи : Навч. посібник / під ред. Е. І. Комарова, А. І. Войтенко. – М., 1999. – 430 с.
4. Основи менеджменту та адміністрування: підручник / Є. О. Снітко, Є. Є. Завгородній; Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ, 2010. – 279 с.
5. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Основи менеджменту : Підручник. – К. : «Академвидав», – 2003. – 416 с.
6. Хміль Ф. І. Становлення сучасного менеджменту в Україні (проблеми Теорії та практики). / Ф. І. Хміль – К., Львів, 1996.
7. Скібіцька Л. І. Менеджмент: Навчальний посібник для вищих навч. закладів/ Л. І. Скібіцька, О. М. Скібіцький; Мін-во освіти і науки України. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 415 с.

Додаткова:

1. Дункан Д. У. Основополагающие идеи в менеджменте / Пер. с англ. – М., 1996. – 336 с.
2. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Менеджмент соціальної роботи : Теорія і Практика : Навч. Посіб. – К. : Каравела, 2007. – 296 с.
3. Соціальна робота : Менеджмент соціальної роботи. : Навчальний посібник. К. : ДЦССМ, 2003 // Соціальна робота. Книга 7. – С. 33.
4. Соціальна робота в Україні : навч. посіб. / [І. Д. Зверева, О. В. Безпалько, С. Я. Харченко та ін.]. – К. : Центр видавничої літератури, 2004. - 256 с.
5. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента/ Пер. с англ. – М. : Изд-во “Дело”, 1998. – 800 с.
6. Социальный менеджмент : Учебник / Под ред. Д. В. Валового. – М., 2000. – 392 с.
7. Шегда А. Менеджмент : Учебник / Анатолий Шегда,. – 3-е изд., испр. и доп. – К. : Знання , 2006. – 645 с.

Модуль 2. Управління персоналом соціальних служб

Основна:

1. Балабанова Л. Управління персоналом : Навчальний посібник / Людмила Балабанова, Олена Сардак, ; Мін-во освіти і науки України, ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського. – К.: Професіонал, 2006. – 511 с.
2. Колпаков В. Управление развитием персонала: учебный посібник / Виктор Колпаков, ; Межрегиональная академия управления персоналом. – К : МАУП, 2006. – 709 с.
3. Крушельницька О. Управління персоналом : Навчальний посібник/ Ольга Крушельницька, Дмитро Мельничук,. – 2-е вид., перероб. й доп. – К. : Кондор, 2005. – 304 с.
4. Менеджмент персонала : функции и методы : Учеб. Пособие / Моск. авиац. ин-т им. С. Орджоникидзе ; [Э. С. Минаев и др.]. – М.: Изд-во МАИ, 1999. – 253 с.
5. Мистецтво управління персоналом / Ред. Н. Черепухіна (гол.) та ін., Уклад. : Людмила Савицька, Віктор Тарнавський та ін., Пер. з рос. : Людмила Метелюк та ін. – К.: Вид-во Олексія Капусти. – 2002 . Кн. 1: Таланти і лідери. – 2002. – 299 с.

Додаткова:

1. Моргунов Е. Управление персоналом : исследование, оценка, обучение. – М., 2000. – 264 с.
2. Мурашко М. Менеджмент персоналу : Навчально-практичний посібник / Микола Мурашко,. – 2-ге вид., стереотип. – К. : Знання, 2006. – 311 с.
3. Савченко В. Управління розвитком персоналу : Навчальний посібник / Василь Савченко, ; М-во освіти і науки України, Київський нац. економ. ун-т. – К.: КНЕУ, 2002. – 351 с.
4. Управління персоналом : Навчальний посібник / Микола Виноградський, Світлана Беляєва, Алла Виноградська, Олена Шканова, ; М-во освіти і науки України, Київ. економ. ін-т менеджм. ("Екомен"). – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 500 с.
5. Хміль Ф. Управління персоналом : Підручник / Федір Хміль,. – К. : Академвидав, 2006. – 487 с.

Модуль 3. PR-технології у соціальній роботі

Основна література:

1. Белов А. Теория и практика связей с общественностью / А. Белов. – Ростов н/Д, 2005. – 208 с.
2. Блэк С. Введение в паблик рилейшнз / Сем Блэк. – Ростов н/Д, 2005. – 320 с.

3. Королько В. Паблік рілейшнз: наукові основи, методика, практика / валентин Королько. – К., 2001. - 400с.
4. Королько В. Г. Зв'язки з громадськістю : наукові основи, методика, практика. вид. 3-тє, доповнене і перероблене / В. Г. Королько, О. В. Некрасова. – К. : Києво-Могилянська академія, 2009. – 831 с.
5. Кузнецов П. А. Социальная реклама. Теория и практика: учеб. пособ. / Павел Александрович Кузнецов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 175 с.
6. Мойсєєва В.А. Паблік рілейшєз : навч. посіб. / К. : Видавничий центр «Академія», 2007. – 224 с.
7. Організація та проведення соціальної рекламної інформаційної кампанії : [метод. посібник] / Марочко Т. А., Ромат Є. В., Стрелковська А. Л., Хімченко Т. В. – К. : Фенікс, 2007. – 108 с.

Додаткова література:

1. Дударьов В.В. PR у закладах соціального захисту населення: постановка проблеми / Гані Дніпропетровськ № 3 (119) березень 2015 С.79-83.
2. Куліш А. Практика PR по-українському : Щоденні поради PR-початківцям / Андрій Куліш. – К. : АДЕФ-Україна, 2005. – 334 с.
3. Попов В.Ж. Связи с общественностью. Курс лекций. / В.Ж. Попов. – Донецк: ДонГУУ, 2008. – 154 с.
4. Про доступ до публічної інформації : Закон України, 13 січня 2011 // Відомості Верховної Ради України. – 2011, № 32, С. 314.
5. Про інформацію : Закон України, 02 лютого 1992 // Відомості Верховної Ради України. – 1992, № 48, С. 650.
6. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні : Закон України, 09 січня 2007 // Відомості Верховної Ради України. – 2007, № 12, С. 102.
7. Про рекламу : Закон України, 03 липня 1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996, N 39, С.181)
8. Про соціальні послуги : Закон України, 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України, – 2003, № 45, С.358.
9. Синяєва И.М. Паблик Рилейшнз : толковий словарь / Инга Михайловна Синяева. – М. : Дашков и К°, 2013. – 198 с.
10. Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.]. – К., 2014. – 260 с.
11. Соціальні мережі як чинник розвитку громадянського суспільства / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.]. – К., 2013. – 250 с.

Модуль 4. Моніторинг і оцінка соціальних проектів і програм

Основна:

1. Глосарій термінів з моніторингу та оцінювання / Горошко А., Нарчинська Т., Озимок І., Тарнай В. – К. : Українська асоціація оцінювання, 2016. – 2-ге вид. – 56 с.
2. Гусева Е. Г. Мониторинг и оценка проектов [Электронный ресурс] / Гусева Е. Г., Крылова Ю. С., Москвина А. Ю. – СПб. : ЦРНО, 2014. – 47 с. – <http://www.crno.ru/assets/files/skachat/2.pdf>.
2. Морра Імас Л. Дж.¹¹ Шлях до результатів: планування та проведення ефективних оцінювань розвитку [Електронний ресурс] / Імас Л.Дж. Морра, Р. К. Ріст. – К. : МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. – 580 с. – Режим доступу : <http://www.aidsalliance.org.ua/ru/metida/2015/Road%20to%20Results%20UA.pdf>.
3. Оценка программ: методология и практика / под ред. А. И. Кузьмина, Р. О. Салливан, Н. А. Кошелевой. – М. : Издательство «Престо-РК», 2009. – 396 с.

Додаткова література:

1. Глосарій термінів з моніторингу та оцінювання [Електронний ресурс] / Горошко А., Нарчинська Т., Озимок І., Тарнай В.– К. : Українська асоціація оцінювання, 2014. – 32 с. – Режим доступу : http://regionet.org.ua/files/Glossary_of_ME_terms_SIDA_2014_ua.pdf.
2. Кузьмин А. Оценка предпринимательского потенциала университетов [Электронный ресурс] / Алексей Кузьмин, Геннадий Подольный // Проектирование, Мониторинг и Оценка. – 2015. – № 2.
3. Моніторинг і оцінка : тренінг для представників представників місцевої місцевої влади та нуо [Електронний ресурс] / Проект “Посилення Посилення співпраці співпраці влади та громадянського громадянського суспільства суспільства заради розвитку розвитку громади громади ” Лабораторії законодавчих законодавчих ініціатив ініціатив. – Режим доступу : http://parlament.org.ua/upload/docs/Session-9_Monitoring-evaluationLUTSK.pdf.
4. Моніторинг та оцінка бюджетних програм [Електронний ресурс] / Проект «Реформа місцевих бюджетів в Україні» Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. – Режим доступу : <http://www.ibser.org.ua.pdf>.
5. Моніторинг та оцінка діяльності з покращення якості: підходи, результати та наступні кроки [Електронний ресурс] / уклад. : М. Ніколко, Н.

¹¹ Морра Імас Л. Дж.¹¹ Шлях до результатів: планування та проведення ефективних оцінювань розвитку / Імас Л.Дж. Морра, Р. К. Ріст. – К. : МБФ «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2015. – 580 с.

Марченко / Проект USAID RESPOND. – Дніпропетровськ : [б. в.], 2016. – Режим доступу : [http://respond.org.ua/files/attachments/QI%20Monitoring Evaluation_0.pdf](http://respond.org.ua/files/attachments/QI%20Monitoring%20Evaluation_0.pdf).

6. Моніторинг та оцінка індикаторів діагностики та лікування хворих на туберкульоз з використанням когортного аналізу : метод. посіб. для медичних працівників лікувально-профілактичних закладів протитуберкульозної служби та загальної медичної мережі [Електронний ресурс] / уклад.: Ю. І. Фещенко, В. М. Мельник, О. Р. Сметаніна. – К. : [б. в.], 2006. – 81 с. – Режим доступу : http://www.ifp.kiev.ua/ftp1/metoddoc/posibnyk_1_2006.pdf.

7. Моніторинг та оцінка програм і проектів : практ. посіб. [Електронний ресурс] / Ольга Морозова, Ольга Варецька, Деніел Джонс та ін. – К. : Оранта, 2008 р. – 144 с. – Режим доступу : http://www.aidsalliance.org.ua/ru/library/our/monitoring_reports/pdf/mon.pdf.

8. Моніторинг та оцінка : тренінг [Електронний ресурс] / Творчий центр ТЦК. – К. : Творчий центр ТЦК, [б. р.]. – 47 с. – Режим доступу : http://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00JGZQ.pdf.

9. Разработка и внедрение систем мониторинга и оценки программ в организации : конференция «Разработка и внедрение систем мониторинга и оценки социальных программ» [Электронный ресурс] / Международная сеть "Оценка программ" (IPEN) ; Московская международная высшая школа бизнеса МИРБИС. – Режим доступа : http://ipen.evaleurasia.org/conference/2010/2010_materials/M&E_system_in_organization_Kuzmin_Moscow.pdf.

10. Фахівець з оцінювання: стандарти оцінювання та професійні стандарти / Українська асоціація оцінювання. – К. : Українська асоціація оцінювання, 2016. – 31 с.